

inventáře a efektů nebyl rozveden («aufgelöst»). Tato námitka směřuje pouze proti hmotné správnosti výsledků bilance; k jejímu přezkoumání netřeba vyžádati si novou bilanci, nýbrž nutno předloženou bilanci dáti přezkoumati přísežnými znalci ve smyslu § 106, odst. 2, nesp. pat., po případě za účasti vykonavatele poslední vůle, jak rekursní soud nařídil.

Za toho stavu věci bylo proto dovolacímu rekursu částečně vyhověti a změnití a změnití usnesení rekursního soudu, pokud nařídil předložení nové bilance, v ten způsob, že bylo obnoveno usnesení prvního soudu, pokud vzal předložení bilance na vědomí, naproti tomu nebylo dovolacímu rekursu v další části vyhověno, ježto příkaz k přezkoumání předložené bilance vzhledem na okolnosti případu je zákonem odůvodněn.

Čís. 16584.

Svěrenské nástupnictví (fideikomisární substituce) předpokládá, že zůstavitel sám ustanovil svěrenského nástupce (substituta) (§ 564 obč. zák.). Jestliže tak zůstavitel neučinil, nýbrž ponechal určení nástupce výroku třetí osoby (dědice), třebaš blíže určil kruh osob, z nichž má býti nástupce vybrán, a stanovil jeho vlastnosti, nedošlo ke zřízení svěrenského nástupnictví.

(Rozh. ze dne 20. prosince 1937, R I 954/37).

Pozůstalostní soud odevzdací listinou ze dne 19. května 1937 odevzdal pozůstalostní jmění v ceně 2,044.218 Kč 45 h, jež zanechal zůstavitel Josef L., statkář v J., zemřelý dne 2. listopadu 1935, a to podle posledního pořízení ze dne 5. prosince 1934 a dodatku k němu z 2. listopadu 1935 zůstavitelově dceři nezl. Marii L. jako universální dědičce mimo jiné s tím, že a) kdyby dědička nezl. Marie L. zemřela bez potomka, bude dědití jmění jsoucí v době jejího úmrtí v jejím majetku z pozůstalosti po zemřelém Josefu L. (fideicomisum eius quod supererit) Marie L. st. s omezením dle obsahu testamentu zemřelého Josefa L.; b) že kdyby po úmrtí Marie L. ml. bez potomka Marie L. st. již nežila neb dědictví nenabyla, že jest dědicem jmění, které zbude z pozůstalosti Josefa L. v době úmrtí v majetku Marie L. ml., některý z mužských potomků Jaroslava V. nebo Boženy H., kterého dědička určí. R e k u r s n í s o u d na rekurs zůstavitelových dcer Jaroslavy V., Boženy H., zůstavitelova vnuka nezl. Vladimíra H. a Rudolfa V. jako opatrovníka nenarozeného potomstva Jaroslavy V. uložil soudu první stolice, aby dále jednal. D ů v o d y: Poslední vůlí, o niž jde, ustanovil zůstavitel universální dědičku nezletilou dceru Marii L. V téže poslední vůli nařizuje zůstavitel, aby veškerý majetek byl knihovně připsán uvedené dceři Marii L.; kdyby pak ona sama zemřela bez potomka, že bude dědití celý majetek zůstavitelova manželka Marie L., která nesmí majetek ani zciziti, ani zadlužiti, na její vůli bude záležeti, zda se rozhodne sama ke knihovnímu ujednání pozůstalostního majetku, či zda přímo dá připsat celý tento majetek na některého syna své dcery z prvního manželství Boženy aneb Ja-

roslavy; dále se praví »Má manželka Marie i dcera M. mají právo rozhodnouti předem, třeba za svého života o nástupci na tento majetek, když dcera by byla bezdětná, musí to býti potomek dcer z prvního manželství«. Z toho vyplývá, že za universální dědičku jest ustanovena především nezletilá dcera: zemře-li ona bez potomků, nastoupí dědička vdova Marie L.; bezdětná dcera a po její smrti vdova mají přenechati celý pozůstalostní majetek některému synu z dcery vzešlé z prvního manželství, a to učiniti mohou již za svého života. Těmito nařízeními zřídil zůstavitel svěřenského nástupnictví (§ 608 obč. zák.), a to věci movitých i nemovitých, zamýšleje ve své poslední vůli udržeti majetek v celku (§ 609 obč. zák.). Měl tudíž pozůstalostní soud podle § 75 nesp. pat. zpravit jako dědice nezletilou dceru Marii L., zastoupenou opatrovníkem, dále vdovu, opatrovníka zřízeného pro potomstvo nenarozené a otcovské opatrovníky potomstva mužského již narozeného, které pochází z dcer z prvního manželství; měl je přibrati k projednání pozůstalosti i k jednotlivým úkonům pozůstalostního řízení; to se však nestalo; pozůstalost si projednaly nezletilá dcera zastoupená opatrovníkem a vdova; odevzdací listina neodpovídá vůli zůstavitele vyjádřené v poslední písemné vůli; substituční kurator pro náhradní dědice dosud nenarozené nebyl zřízen (srov. rozh. č. 8161 Sb. n. s.), v pozůstalostním řízení nebylo zjištěno, zda tu jsou, a kteří mužští potomci z dcer z prvního manželství; konečně mělo býti v odevzdací listině učiněno opatření, aby byl substituční závazek vyznačen v pozemkové knize a poněvadž do pozůstalosti náleží nemovitosti, musí se tento závazek uložit podle § 158 nesp. pat. Stěžovatelé vytýkají právem uvedené vady, k nimž má pozůstalostní soud přihlížeti z úřadu (srov. Ehrenzweig, svazek II., str. 392); dotčeným vadným jednáním by poslední vůle nebyla splněna a náhradním dědicům by to bylo na újmu. V zápise o projednání dotčené pozůstalosti ze dne 10. března 1937 je sice uvedeno, že nejde o pravou právně závaznou substituci, nýbrž že zůstavitel vyslovil jen přání, aby dědička zachovala zděděný majetek v držbě rodu, avšak takovýto výklad neodpovídá poslední vůli, neboť nejde o nezávazné přání, o nejasné přání (srov. rozh. č. 12113 Sb. n. s.), nýbrž o jasnou fideikomisární substituci. Dále se v tomto protokolu uvádí, že po nezletilé Marii L. ml. má dědit Marie L. st., že v dalším případě, kdyby Marie L. st. nežila, má dědit některý mužský potomek z dcery v prvního manželství. Tím se uznává, že jde o fideikomisární substituci, ovšem co do celého jmění zůstavitelova, a tato substituce se má vložit do pozemkové knihy. Nejde tu o fideicomissum eius quod supererit (rozh. č. 5756, 7368 Sb. n. s.).

Nejvyšší soud k rekursu dědičky nezl. Marie L. obnovil odevzdací listinu pozůstalostního soudu.

D ů v o d y:

Jde o to, zda poslední pořízení Josefa L. obsahuje také fideikomisární substituci ve prospěch některého syna jedné ze dvou dcer zůstavitelových z prvního manželství.

Zkoumati, zda poslední pořízení obsahuje takové nařízení zůstavitelovo, které jest vykládati jako substituci fideikomisární (svěřenské nástupnictví), ve prospěch vpředu uvedeného potomka, náleželo pozůstalostnímu soudu především potud, pokud mu § 75 nesp. pat. ukládá povinnost, aby d o m n ě l é dědice zpravil o dědickém nápadu, a pokud mu § 77, č. 3 nesp. pat. ukládá, aby ustanovil opatrovníka k projednání pozůstalosti potomstvu dosud nenarozenému, ale povolanému svěrenským nástupnictvím k dědictví (viz i dvor. dekret ze dne 29. května 1845, č. 888 Sb. z. s.).

Maje řešiti tuto otázku, musel se pozůstalostní soud vypořádati s příslušnými nařízenými poslední vůle zůstavitele Josefa L., jež zní doslovně takto:

»Kdyby má dcera zemřela bez potomka, bude děditi celý majetek má paní Marie L., která však nesmí majetek ten zadlužiti ani zciziti, ale zvelebovati, na její vůli však bude záležeti, jestliže se rozhodne sama k ujmoutí knihovnímu do vlastnictví aneb přímo nechá připsati celý tento majetek na některého syna mé dcery z prvního manželství, Boženy nebo Jaroslavy.

Má manželka Marie i dcera Marie mají právo rozhodnouti předem, třeba za svého života o nástupci na tento majetek, když dcera by byla bezdětná. Musí to býti však potomek mých dcer z prvního manželství, který bude zdrav, schopen vésti hospodářství a podnik odborně a musí býti hosp. odb. vzdělán, charakter spořivý s určitou delší praxí na některém z předních velkostatků.

Bude-li jen koželuh, bude majetek ten předem pohřben.

Z dědických veškerých práv je vyjmuto veškeré příbuzenstvo se strany mé paní nyní v Maďarsku žijící, nemají žádný nárok děditi po mé paní a dceři.

Samozřejmě nárok uplatňovati na majetek jakýkoliv za života mé dcery Marie a mé paní, děti z prvního manželství neb jich potomků nemohou, právo k tomu nedávám i je-li Marie bezdětná.

Opakuji: Zemře-li dcera Marie a zanechá-li potomka, bude po její smrti děditi veškerý tento majetek.«

Uváží-li se nyní, že podstata fideikomisární substituce záleží v tom, že jde vlastně o ustanovení dědice s doložením výminky odkládací nebo lhůty počínací, plyne z § 564 obč. zák., že zůstavitel musí s á m ustanoviti dědice a že nesmí jeho jmenování přenechatí výroku třetí osoby, že zůstavitel nemůže určení substituta přenechatí institutovi (Gl. U. 4334, 9649, Komentář Rouček-Sedláček u § 608 obč. zák., str. 175 a Komentář Klangův k § 608 sub. V.). Takovou substituci však poslední pořízení Josefa L. ve prospěch mužského potomka některé z dcer zůstavitelových z prvního manželství neobsahuje, neboť ponechává substitutce Marii L. na vůli, »zdali se rozhodne sama k ujmoutí knihovnímu do vlastnictví anebo přímo nechá připsati celý majetek na některého syna mé dcery z prvního manželství, Boženy nebo Jaroslavy«, pokud se týká dává universální dědičce dceři Marii a substitutce, pozůstalé manželce Marii,

právo »rozhodnouti předem, třeba za svého života o nástupci na tento majetek, když dcera by byla bezdětná«. I když se dále praví, že to musí býti »potomek mých dcer z prvního manželství, který bude zdrav, schopen vésti hospodářství a podnik odborně a musí býti odborně hospodářsky vzdělán, charakter spořivý s určitou delší praxí na některém z předních velkostatků«, není tím vyhověno § 564 obč. zák., neboť jest jasné, že zůstavitel přenechává jmenování onoho dalšího substituta výroku třetí osoby, pokud se týká třetích osob, takže o žádnou substituci nejde. Nemusil proto pozůstalostní soud postupovati podle shora řečených §§ 75 a 77 č. 3 nesp. pat. a mohl tudíž přes § 158 nesp. pat. odevzdací listinu vydati. Za toho stavu věci netřeba se zabývati otázkami, týkajícími se průmyslového podniku zůstavitelova, totiž cihelny, ježto řešení těch otázek se hledíc na rozhodnutí nejvyššího soudu stalo zbytečným. Konečně se podotýká, že přes to, že nejde o fideikomisární substituci, odevzdací listina k návrhu dědičky a její matky respektuje ustanovení posledního pořízení a stala se v té příčině odevzdací listina pravoplatnou.

Čís. 16585.

Pronájemce jest oprávněn domáhati se po skončení nájemní smlouvy, aby se nájemce vzdal možnosti přístupu do pronájemcova domu. Má-li bývalý nájemce v držení od pronájemcova domu svůj vlastní klíč, má pronájemce nárok, aby nájemce klíč tak pozměnil, aby jím nebylo možno otevřítí dveře pronájemcova domu, kteréhožto závazku se může vlastník klíče zprostiti vydáním klíče majiteli domu. Není však přípustné domáhati se určení (§ 228 c. ř. s.), že bývalému nájemci nepřisluší právo míti ve svém držení duplikát klíče a že není oprávněn dáti jej některému z budoucích nájemců.

(Rozh. ze dne 20. prosince 1937, Rv I 2924/36.)

Žalovaná — úřednice — měla v domě č. p. 143 v J. H., patřícím žalobkyni, najatý byt. Nájemní poměr se skončil dnem 14. července 1936. Při skončení nájemního poměru odevzdala žalovaná žalobkyni od uvedeného domu klíč, který jí žalobkyně svěřila při započetí nájemního poměru, kdežto druhý klíč, který si bez žalobkynina svolení dala žalovaná zhotoviti, si ponechala a má jej dosud u sebe. V domě, o nějž jde, bydlí kromě žalobkyně samé větší počet nájemníků a za dne se domovní vrata domu nezamýkají. Tvrdíc, že ač vyzvala žalovanou, aby projevila souhlas s tím, aby duplikát klíče od domovních vrat uvedeného domu odevzdala policejnímu úřadu v J. H., kde by zůstal v uschování, aby ho nemohl nikdo upotřebiti, nebo aby souhlasila s tím, aby byl duplikát klíče zničen, nebo aby žalovaná dala souhlas, že si žalobkyně dá k domovním vratům u domu č. p. 143 v J. H. na náklad žalované zříditi nový zámek a potřebné množství klíčů, nepřistoupila žalovaná na žádný z uvedených návrhů, přesto, že doznává, že ve svém držení má duplikát klíče od domovních vrat dotčeného domu, domáhá se žalobkyně určení, že